

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat *saattavat poiketa* alkuperäisestä julkaisusta.

Julkaisun tekijä(t): Saaranen, Hilla; Moilanen, Vesa; Juntunen, Tuija

Julkaisun nimi: Pelastuslaitoksen hankinnat ovat yhteistyötä

Julkaisuvuosi: 2021

Versio: Kustantajan versio

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Saaranen, H., Moilanen, V. & Juntunen, T. (2021). Pelastuslaitoksen hankinnat ovat yhteistyötä. Oulun ammattikorkeakoulun tekniikan ja luonnonvara-alan lehti: Oamk_telulainen, 2(2), 38-39.
https://issuu.com/telu_oamk/docs/oamk_telulaine

Pelastuslaitoksen hankinnat ovat yhteistyötä

Julkisen sektorin hankinta tehdään verovaroilla, ja se on siksi tarkkaan lailla määriteltyä toimintaa. Myös Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitoksen hankintoja julkisen sektorin toimijana ohjaavat niin hankintalaki kuin myös Oulun kaupungin hankintaohjeetkin. Hankintoja ei tehdä omin päin, vaan taustalla on useiden eri toimijoiden ja henkilöiden yhteistyötä. Hankintatoimen tavoitteena on löytää kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous ja taata lainmukainen sekä läpinäkyvä ostotoiminta.

Hilla Saaränen opinnäytetyö käsittelee Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitoksen käytössä olevan kalustorekisterin kehittämistä ja käytettävyyden tehostamista. Työssä määriteltiin ominaisuuksia ja toiminnallisuuksia, joilla kalustorekisteristä saadaan toimiva työkalu organisaatiolle ja vaatimusmäärittelyt uuden toiminnanohjausjärjestelmän hankintaan. Työssä perehdytään julkiseen hankintaan, jonka mukaan uuden toiminnanohjausjärjestelmän hankinta pelastuslaitokselle pitää toteutuaan tehdä.

Hankintalaki määrää raamit

Julkinen hankinta on ostotoimintaa, jota tehdään verovaroilla. Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016, lyhyesti hankintalaki, määrittää tämän ostotoiminnan raamit. Laissa on määritelty tarkoin tavoitteet ja periaatteet, joita julkisissa hankinnoissa tulee noudattaa. Näillä raameilla pyritään tehostamaan verovarojen käyttöä, tukemaan kehitystä ja takaamaan tarjoajien yhdenmukainen kohtelu.

Verovarojen käyttöä pyritään tehostamaan edullisilla hankinnoilla mutta myös minimoimalla varsinaisen hankinnan valmisteluun liittyviä kustannuksia.

Puitejärjestelyt ja yhteishankinnat ovat hankintalaissa määriteltyjä keinoja, joilla hankintayksikkö säästää hankintakustannuksissa. Puitejärjestelyt ovat käytännössä yhden tai useamman tarjoajan ja hankintayksiköiden välisiä määräaikaista sopimuksia, joilla määritetään sopimuskokonaisuus pääpiirteissään. Puitejärjestelyyn osallistuva hankintayksikkö voi tarvittaessa tarkentaa sopimuksen sisältöä asiakaskohtaisesti sopimalla. Valtion yhteishankintayksikkö Hansel voi kilpailuttaa esimerkiksi ajoneuvojen huolto- ja korjaustoiminnan merkeittäin, ja hankintayksikkö, kuten Oulu-Koillismaan

pelastuslaitos, voi halutessaan lähteä sopimukseen mukaan.

Yhteishankinnat ovat puitejärjestelyiden mukaisesti määräaikaista sopimuksia, joita esimerkiksi Oulun kaupungin käyttämä Cloudia-kilpailutusjärjestelmä tekee useiden eri toimittajien kesken. Näin kaupungin sisällä eri hankintayksiköiden ei tarvitse kilpailuttaa samoja tuotteita monta kertaa. Yhteishankintojen sopimussisältöjä ei voida enää paikallisesti sopia. Ne sisältävät yleensä tarkoin määriteltyjen tuotteiden tarkat hinnat ja palvelusisällön.

Hankintayksiköillä iso vastuu

Hankintayksiköiden määritelmät on esitetty hankintalaissa. Oulun kaupungilla on oma hankintayksikkönsä, mutta myös sen liikelaitokset muodostavat jokainen erillisen hankintayksikön. Vaikka hankintayksiköt hyödyntävät yhteishankintoja ja puitejärjestelyjä, niille jää silti omat erityistarpeet kilpailutettaviksi. Näin on myös Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitoksella.

Hankintayksikkönä Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitos on mukana Oulun kaupungin yhteishankinnoissa ja tarpeelliseksi katsotuissa puitejärjestelyissä. Ajoneuvokaluston ja pelastusvälineistön hankinnat ovat kuitenkin erityisvaatimustensa vuoksi kilpailutettava aina erikseen. Näissä kilpailutuksissa käytetään myös apuna Cloudia-kilpailutusjärjestelmää. Sen avulla kilpailutus on nopeaa ja pakolliset julkaisut julkisten hankintojen ilmoituskanava Hilmassa ja dokumenttien arkistointi tapahtuvat automaattisesti. Cloudia on kuitenkin tässä yhteydessä vain työkalu kilpailutuksessa

Kuvassa on sammutusyksikkö, jossa kuljetetaan miehistö ja tarvikkeet pelastustehtäviin. Alustan ja päälirakenteen teknisiin vaatimusmäärittelyihin tarvitaan useita työryhmiä.

Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksella noudatetaan Oulun kaupungin hankintamääräyksiä. Ennen varsinaista kilpailutusta hankintayksiköltä vaaditaan paljon työtä. Hankintoja edeltää aina strateginen suunnittelu, jossa hallinnon tasolla päätetään muun muassa strategiasta ja pitkän aikavälin tavoitteista. Hankinnan suunnittelu sisältää vaiheet yksittäisen hankinnan tarpeen arvioinnista vertailuperusteiden ja kaupallisten ehtojen määritykseen. Tämä työllistää hallintoa, hankinnasta vastaavia ja työryhmiä.

Työryhmät koostuvat taas eri alojen asiantuntijoista organisaation sisältä tai ulkoa. Vasta näiden vaiheiden jälkeen päästään varsinaisen hankinnan toteutukseen, joka alkaa hankintailmoituksella ja kilpailutuksella. Tarjousten vertailu, hankintapäätös ja sopimusten teko sisältyvät myös varsinaiseen hankinnan toteutukseen.

Hankinnan jälkeen tuotteen tai palvelun jalkautus omaan organisaatioon vaatii lisää resursseja. Hankinnan käyttöönotto vaatii organisoimista, suunnittelun ja tiedottamisen organisaation sisällä. Viimeisenä päästään sopimuksen aikaisen toiminnan suunnitteluun, ohjeistamiseen ja seurantaan. Tässä vaiheessa ollaan yhteistyössä toimittajan kanssa ja halutaan kehittää myös tilaaja-toimittajasuhdetta. Sopimusten noudattaminen molemmiin puolin on tärkeää ja palautetta toiminnasta tarvitaan. Lopulta siis jokainen yksittäinen tilaaja tai käyttäjä on osa hankintaa.

Vaatusmäärittelyt monen tekijän summa

Hilla Saarasen opinnäytetyössä tultiin siihen tulokseen, että kalustorekisterin käytettävyyttä tehostaisi parhaiten sovelluksen mobiiliversio. Liikkuva kalusto ja Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitoksen yhdistyminen Jokilaakson pelastuslaitoksen kanssa muodostavat laajan toiminta-alueen, jossa reaaliaikainen tieto pitää saada kulkemaan mukana. Operatiivista toimintaa tuetaan parhaiten silloin, kun tilanteisiin voidaan reagoida nopeasti. Käytössä olevasta kalustorekisteristä ei voi saada mobiiliversiota, joten tämä vaatisi uuden järjestelmän hankintaa ja sen vaatimusten määrittelyä.

Nykyisten ajoneuvo- ja laiterekisterien sekä vikailmoitusjärjestelmän integroiminen tehostaisi käyttäjien toimintaa poistamalla turhat päällekkäisyydet kirjauksissa. Muitakin käyttäjien toimintaa tukevia integraatioita ja linkityksiä olisi tarve saada. Järjestelmän käyttäjän on helppo sanoa, mitä toimintoja sovellukselta vaaditaan ja miksi, mutta esimerkiksi toimintojen vaatimia tietoteknisiä yksityiskohtia järjestelmän käyttäjän on haastava määrittellä. Julkisella sektorilla hankintoja ei onneksi olekaan tarkoitus tehdä yksin. Oulun kaupungin tuki-palvelu Monetran hankintaosaamista, Cloudia-kilpailutusjärjestelmää ja eri työryhmien ammattitaitoa ja yhteistyötä hyödyntämällä toteutetaan myös Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitoksen hankinnat.

Lähteet

Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016. Hakupäivä 30.1.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161397>.

Oulun kaupunki 2018. Kaupunginhallitus. Oulun kaupungin hankintamääräykset. Hakupäivä 30.1.2021. <https://www.ouka.fi/documents/52058/101334/Hankintamääräykset+voimaan+23.4.2018.pdf/ddad19b0-23ae-4fa9-9199-a7b6e86cb389>.

Saaranen, Hilla 2021. Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitoksen kalustorekisterin kehittäminen ja käytettävyyden tehostaminen. Oulun ammattikorkeakoulu. Autoalan tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö. Hakupäivä 3.2.2021. <https://www.theseus.fi/handle/10024/356359>.